

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

וישלה

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כה

(תרגום הפשו)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושבע לבריאה

מאה וחמישים שנה להסתלקות-היולולא של כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק" נ"ע

לזכות

הרה"ת ר' רפאל ירמ' בן מרת רחל שיחי' אנדרוסיער,
ליום הולדתו, וא"ו כסלו
הרה"ת ר' צבי בן מרת נשה שיחי' גראסמאן,
ליום הולדתו, וא"ו כסלו
הרה"ת ר' נטע זאב בן מרת חי' לאה שיחי' בערגער,
ליום הולדתו, ז' כסלו
הת' שמואל בן מרת טובה שיחי' בערגער,
ליום הולדתו, ז' כסלו
הרה"ת ר' שלום דוב בער הלוי
בן הרבנית מרת לאה שיחי' רייטישק,
ליום הולדתו, ט' כסלו
הרה"ת ר' שמחה ברוך בן מרת ראצא ליבא שיחי' פרענקל,
ליום הולדתו, ש"ק פ' ויצא, חג הגאולה - יו"ד כסלו
הרה"ת ר' משה יעקב בן מרת בת' שיחי' לעווין,
ליום הולדתו, י"א כסלו
חתני הרה"ת ר' לוי יצחק בן מרת חנה שיחי' צייטלין,
ליום הולדתו, י"ב כסלו
החייל ב"צבאות ה" מענדל בן מרת טובה שיחי' בערגער,
ליום הולדתו, י"ג כסלו
הרה"ת ר' גרשון בן מרת העניא חאשא שיחי' שוסטערמאן,
ליום הולדתו, ט"ו כסלו
הת' ר' אברהם אהרן בן מרת שרה שיחי' גרונפעלד,
ליום הולדתו, ט"ז כסלו
הרה"ת ר' שניאור זלמן בן מרת שטערנא שרה שיחי' פאגעלמאן,
ליום הולדתו, ש"ק פ' וישלח, טו"ב כסלו
הרה"ת ר' פישל יוסף בן מרת דאבע גיטל שיחי' גראסמאן,
ליום הולדתו, ח"י כסלו
הרה"ת שו"ב ר' שניאור זלמן
בן הרבנית מרת טשאנא שיחי' שמוקלער
ליום הולדתו, חג הגאולה - י"ט כסלו
לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק
ומתוך בריאות הנכונה ולשנת ברכה והצלחה בגו"ר

נדפס ע"י ידידיהם

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

To DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:

<http://www.torah4blind.org>

א. "קשיטה – מעה"

בפרשתנו מסופר, שכאשר הגיע יעקב לשכם אשר בארץ כנען¹, הוא קנה את "חלקת השדה אשר נטה שם אהלו .. במאה קשיטה"². רש"י מצטט את המילה "קשיטה", ומפרש: מעה. אמר³ רבי עקיבא כשהלכתי לכרכי הים היו קורין למעה קשיטה (ולאחר מכן נאמר בסוגריים⁴): ותרגומו חורפן, טובים חריפים בכל מקום, כגון עובר⁵ לסוחר.

הסיבה לכך שרש"י צריך לבאר את המילה "קשיטה" אינה מילה נפוצה כלל וכלל.

מילה זו מופיעה, מלבד בסיום ספר יהושע⁶, בשם חזרת התורה שוב על האמור בפרשתנו "חלקת השדה אשר קנה יעקב במאה קשיטה", רק פעם אחת נוספת, בסיום ספר איוב⁷ – "ויתנו לו איש קשיטה אחת".

ולכן מוכרח רש"י לבאר עבור "בן המש למקרא" שהמשמעות של המילה "קשיטה", היא "מעה", והוא מביא לכך הוכחה מ"אמר רבי עקיבא כשהלכתי..."

אך יש להבין: אמנם, ב"כרכי הים היו קורין למעה קשיטה", אך בדברי חז"ל יש פירושים נוספים למילה "קשיטה", כגון: א) בתרגום יונתן, ובתרגום ירושלמי – "מרגליין" (מרגליות), "קשיטה" מלשון קישוטים⁸. ב) אבן עזרא אומר (באיוב⁹), שהמשמעות של "קשיטה"

היא "כבשה קטנה". ולפי כמה מפרשים¹⁰, זוהי כוונת תרגום אונקלוס כאן, אשר מתרגם "קשיטה" – "חורפן", כפי שאנו מוצאים לפני כן, בפרשת וירא, שאת המילים "שבע כבשות הצאן .. שבע כבשות"¹¹, מתרגם אונקלוס "חורפן"¹². מנין, אפוא, ההכרח של רש"י לבאר בדרך פשוטו של מקרא "קשיטה – מעה"¹³, כפי שקוראים לכך בכרכי הים, ולא כתרגומים של ארץ ישראל, ושכם בכללה, במשמעות של "מרגליין"¹⁴, או "כבשה" – כתרגום יונתן וירושלמי, או כתרגום אונקלוס?

ובמיוחד כאשר בבראשית רבה¹⁵, לפי גירסת "הערוך"¹⁶, מובא, שחז"ל למדו מאשה בשוק של ערבים (כפשוטו – בעיר של חז"ל) שהמשמעות של המילה "קשיטה" היא מרגליות או כבש, ולא כמשמעותה בלשון כרכי הים, כפי שמובא בהוכחת רבי עקיבא.

אמנם, באופן כללי¹⁷ קונים בדמים¹⁸, במטבעות¹⁹, כסף – אך: א) בימיהם היה נהוג סחר חליפין, מחיר כלב²⁰ וכדומה, ב) בענייננו, כאשר מדובר על סכום של מאה מעות וכדומה, דרך התורה לנקוב בכל מקום את המספר בשקלים, ולא במטבעות קטנות יותר. ובענייננו: כיון ששוויו של שקל הוא עשרים

10) רד"ק ועוד כאן. מדרש שכל טוב. וכ"כ באוהב משפט (להתשב"ב) – וויניציאה, שטט – לאיוב שם. באר מים חיים (לאחי המהר"ל) על פרש"י כאן. ועוד. וראה לקמן הערה *43.

11) כא, כח"ל.

12) וכ"ה בתיב"ע וירא שם. תרגום ליהושע ואיוב שם.

13) וכן פרש"י באיוב שם (בלי הראי" מרע"ק).

14) ואף ש"קשיטה" היא בשי"ן (שמאלית) וקישוט בשי"ן (ימנית) – ראה רש"י לעיל (בראשית א, ח) דפי' והראשון דשמים (שי"ן ימנית) הוא שא מים (שי"ן שמאלית) – ולא כתב ע"ז, "מדרשו" וכיו"ב.

15) שם.

16) ערך קשיטה – הובא במפרשי הב"ר שם.

17) כמו קניית מערת המכפלה בארבע מאות שקל כסף;

מכירת יוסף בעשרים כסף (וישב לו, חו). ועוד.

18) רש"י ויצא לו, מג ד"ה ושפחות.

19) וראה רשב"ם כאן: מין מטבע ששמו כן. ולהעיר

משבת לג, סע"ב וברש"י שם. תו"ש כאן אות ס.

20) דברים כג, יט ובפרש"י.

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל

הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בענייני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).

שיחת הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלילמה".

מעייני חיי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בענייני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770,

על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי

לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בענייני הקהלות בשבת,

בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט ניגונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בענייני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

"אהלי תורה", ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

ושיחת ש"פ שופטים התנש"א

מדור מיוחד לספרים וחברות באנגלית בענייני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

בלבד, בעוד אשר לשטח הנרחב כולו, אשר רכש יעקב עבור כל המחנה הגדול – אהלי נשיו ובניו ועבדיו, בנוסף לכל מקנהו וכו' – הוא אכן שילם ממון רב,

כי אין סביר לומר, שהתורה תספר על קניית השטח הקטן של אהל יעקב, ולא תזכיר את רכישת השטח הגדול עבור המחנה כולו.

ולכן יש לומר, שבמילים, נטה שם אהלו" אין הכוונה רק לאהל הפרטי של יעקב, אלא לכל מחנהו.

אמנם נאמר „אהלו“, בלשון יחיד, אך רש"י כבר הסביר זאת בתחלת הפרשה, כאשר על הפסוק³⁰, „ויהי לי שור“ הוא מפרש „דרך ארץ לומר על שוורים הרבה שור“. וכפי שאכן רואים במספר מקומות לפני כן, שהתורה אומרת „ויש אהלו“ וכדומה³¹, ואין הכוונה לאהל אחד בלבד, אלא למחנה כולו.

ג. דיוקים בלשון רש"י

כן ישנן מספר הערות, שיש לדייק לגבי לשונו של רש"י:

(א) רש"י צריך היה לומר בהוכחה שמביא, כבמספר מקומות בפירושו רש"י, בקצרה „מעשה כדאיתא בראש השנה“³² וכדומה – אך רש"י מצטט במפורט את המאמר „כשהלכתי לכרכי הים...“?

(ב) בגמרא שלפנינו³³ מופיע הניסוח „כשהלכתי לאפריקי“³⁴. ואילו רש"י אומר „לכרכי הים“³⁵. אמנם, הכרחי לומר שלפני רש"י היתה גירסא כזו בגמרא, שהרי לא ייתכן לחדש ענין זה, אך יש להסביר, מדוע מצטט רש"י דוקא את הגירסא „לכרכי הים“, ולא את הגירסא הנפוצה – „לאפריקי“?

(ג) רש"י מצטט כאן גם את שמו של בעל

(30) לב, ו.

(31) ראה לך יב, ח (ולהעיר מרש"י שם). יג, ג. תולדות כו, כה.

(32) כו, א.

(33) ר"ה שם.

(34) וברד"ק כאן גרים „לערביא“. וראה לקמן הערה 79 בשוה"ג.

(35) וכ"ה בערוך ערך קשיטה.

מעשה (בלשון הפסוק²¹ „עשרים גרה השקל“, וכפי שמפרש רש"י²², ש„גרה“ היא „לשון מעשה“) – צריכה היתה התורה לומר „חמשה²³ שקלים“²⁴, במקום „מאה קשיטה“!

יותר מכך: כיון שבלשון התורה נקראת „מעשה“ בשם „גרה“, כדלעיל – צריכה היתה התורה לומר „במאה גרה“?

מכך נראה לכאורה הכרחי, שמשמעות המילים „במאה קשיטה“ אינה „מעשה“, אלא מרגליות, כבשים, או בדומה לכך.

ב. „כמה ממון בזבז“?

והתמיהה אף גדולה יותר: על הפסוק המופיע בהמשך²⁵, „ודבר (שכם) על לב הנערה (דינה)“, מפרש רש"י: „דברים המתיישבין על הלב, ראי אביך בחלקת שדה קטנה כמה ממון בזבז...“ – ואם המשמעות של „קשיטה“ היא „מעשה“, ויעקב שילם עבור השדה חמשה שקלים בלבד, כיצד אומר שכם „כמה ממון בזבז“²⁶!?

אמנם, המקור של פירוש רש"י זה הוא בבראשית רבה²⁷, אך שם²⁸ מופיעים מספר פירושים למילה „קשיטה“, בדרך הדרש, שלפי כל הפירושים הללו יוצא שאכן יעקב שילם „כמה ממון“. ואילו לפי פירוש רש"י, ש„קשיטה“ היא „מעשה“, הרי אין זה סכום גדול כלל, כדלעיל.

דחוק ביותר לתרץ²⁹, שהכוונה ב„חלקת שדה אשר נטה שם אהלו“, אשר עבורה שילם יעקב חמשה שקלים, היא לשטח המצומצם שבו הקים יעקב את אהלו הפרטי

(21) תשא ל, יג. ועד"ו בחוקתי כז, כה. קרח יח, טו.

(22) שם. וכ"ה בת"א שם. וכן בפרש"י ות"א בחוקתי שם.

(23) כ"ה לפי החשבון אז ד „עשרים גרה השקל“. ורק לאחר זמן „הוסיפו עליו שתות והעלהו לשש מעה כסף“ (רש"י תשא ובחוקתי שם) – ד' שקל וד' מעה (כמ"ש ברכ"ב ג, מנחה בלולה ועוד כאן).

(24) כן הקשה גם בנוו הקודש (השלם) על בר"ר שם.

(25) לד, ג.

(26) כן הקשה גם במלאכת הקודש על פרש"י כאן. וראה גם נוו הקודש (השלם) שם.

(27) פ"פ, ז.

(28) פע"ט שם.

(29) כתי' המלאכת הקודש שם.

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת אי"א
ר' יקותיאל מנחם ע"ה
ב"ר שרגא שליט"א

ראפ

חסיד ומקושר בכל נימי נפשו

לכ"ק אדמו"ר מה"מ

משגיח ומשפיע

בישיבת תומכי תמימים

ליובאוויטש המרכזית 770

ניהל הבית חב"ד

בנמלי התעופה

ובחברת "אל על" במיוחד

וזכה שהרבי שלח המצות ע"י

ואמר עליו "אוונזער יקותיאל"

נואם קבוע בסיומי הרמב"ם ב-770

והדפיסם ב"תקות מנחם"

ניהל "ועד המחנכים"

פעל במרץ בעניני שלימות הארץ

ראש מטה שירה וזמרה

לקבלת פני משיח צדקנו

קירב רבים אל רבנו ובדרכי נועם

השאיר דור ישרים יבורך

הולכים בדרכי רבותינו נשיאנו

נקטף בתאונת דרכים

ביום השני לפ' "וקם שבט מישראל"

י"ב תמוז ה'תשע"ה

ת. נ. צ. ב. ה.

(מנוסח המצבה)

*

נדפס ע"י ידידי

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

עא

והדגשה יתירה בכל הנ"ל בשנה זו – אשר הענין שהזמן גרמא הוא: גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, כמדובר כמ"פ לאחרונה, – שכבר גמרו כל הענינים וצ"ל רק קבלת פני משיח צדקנו בפועל ממש – אשר ענין זה מזרזים עוד יותר ע"י לימוד התורה בכלל, ובפרט לימוד כל הש"ס שמחלקים אותו בי"ט כסלו, מ"ת של פנימיות התורה, כי ע"י "העוסק בתורה כו"ל¹ מקיימים הענין ד"פדה בשלום נפשי"², "פדאני לי ולבני מביין אוה"ע"¹, בפדי" וגאולה האמיתית והשלימה.

(קונטרס ע"ד חלוקת הש"ס בי"ט כסלו – סה"ש תשנ"ב ע' 491)

- (1) ברכות ה, א.
- (2) תהלים נה, יט.

ויותר מכך, ויש להקדים את התמיהה: בכל מקום מתרגם אונקלוס את המילה "כבש" למילה "אימרא", ומדוע ישתנו ה"כבשות" שבפרשת וירא? – ומשום כך יש להסיק, שהמשמעות של התרגום על "כבשות הצאן" – "חורפן דעאן", איננה שהמילה "חורפן" היא "כבשים"^{43*}, אלא שתרגום המילה כבשים היא "עאן" כפי שמופיע שם, ובנוסף לכך מוסיף כאן תרגום אונקלוס, כדרכו במקומות רבים, הסבר לענין, שהכבשים היו "חריפין" – צאן משובח⁴⁴, שעל-ידי כך יובן הענין של היותן "לעדה" וכדומה – לצורך הבנת פשוטו של מקרא מוסיף התרגום את המילה "חורפן".

אך נדרש הסבר על פירוש רש"י כאן: מה רצה התלמיד (או רש"י בעצמו) להוסיף להבנת הענין, שמשמעות המילה "קשיטה" היא "מעיה", על ידי התוספת "ותרגומו...?"

ה. רכישת חלקת השדה – במחיר רגיל

ויש לומר, שההסבר לכל זאת הוא: ההכרח של רש"י לומר ש"קשיטה" היא "מעיה" אינה מדברי רבי עקיבא "כשהלכתי לכרכי הים..." (שאותו אין מביא רש"י כל כך כהוכחה, אלא בעיקר לצורך תוספת ביאור, כדלהלן, בסע' ו'), אלא בעיקר מתוכן הפסוקים:

לפי הסיפור, שכאשר הגיע יעקב לשכם הוא רכש את "חלקת השדה אשר גטה שם אהלו", ללא שום פרטים נוספים, מניחים בפשטות, שהוא שילם על כך מחיר רגיל, כי היתה זו

המאמר – רבי עקיבא. ואילו ברוב המוחלט של מאמרי חז"ל, הוא מביאם בפירושו בלי לציין את שם אומרים³⁶?

(ד) תמיהה זו מתחזקת כאשר משווים את פירוש רש"י כאן עם פירוש רש"י דומה ביותר בפרשת דברים³⁷, ששם אומר רש"י על המילה "תכרו" – "לשון מקח .. שכן בכרכי הים קורין למכירה כירה", למרות שבמסכת ראש-השנה אומר שם³⁸ רש"י: אמר רבי³⁹, כשהלכתי לכרכי הים היו קורין למכירה כירה. וכן בפירוש רש"י על המילה "לשוטפות"⁴⁰ – "טט בכתפי שתיים, פת באפריקי שתיים", למרות שגם זהו מאמר של רבי עקיבא⁴¹.

ד. מהי כוונת התוספת "ותרגומו...?"

לגבי סיום פירוש רש"י, המופיע בסוגריים – "ותרגומו...", יש מפרשים⁴² האומרים שמילים אלו אינן מדברי רש"י, כפי שאכן רואים, שמילים אלו אינן מופיעות בדפוס רש"י הראשון והשני⁴³, ולדבריהם זוהי הוספה של תלמיד (טועה). כי, כיצד ניתן לומר שמשמעות המילה "חורפן" שבתרגום היא "חריפים בכל מקום", כאשר המילה "חורפן" מופיעה בתרגום כפירושה של המילה "כבשות", כדלעיל בסעיף ב', לגבי פרשת וירא.

למרות זאת, מכך שמילים אלו מופיעות בדפוס רש"י הנפוצים, סביר לומר, שגם לפירוש זה על דברי התרגום יש מקום.

(36) וכ"ה בהשמטת שם האומר – במדרש לקח טוב כאן (ובמדרש שכל טוב: ויתר רבותינו אמרו .. שכן בכרכי הים כו').

(37) ב, ו. – משא"כ בפ' ויחי (ג, ה) שמביא (מ"ה שם. וראה הערה הבאה), אר"ע (בר"ה שם: רבי) כשהלכתי לכרכי הים היו קורין למכירה כירה – נת' בארוכה בלקו"ש [המתורגם] חט"ו ע' 503 ואילך.

(38) אבל להעיר שלשון רש"י בדברים שם הוא מסוטה יג, א (אבל גם שם בעל המאמר דסוטה לא העתיק רש"י שם). וראה לקו"ש שם ע' 505 הערה 44.

(39) ראה הערה 37 שברש"י עה"ת הגירסא "רע"ק".

(40) ס"פ בא. ואתחנן ו, ח.

(41) סנהדרין ד, ב.

(42) ראה הוצאת בערלינער בהערה. נתינה לגר על התרגום – כאן. ועוד.

(43) וכן ליתא בכת"י רש"י שתח"י.

(43*) ולהעיר שבמדרש שכל טוב כאן, "כבשות בכורות", ובבאר מים חיים (על פרש"י), "הנולדים" בתחילת השנה". וראה, הלע"ז בערוך ערך חרף (ה). – ומשמע שהם לא פירשו שהכוונה בת"א ש, "חורפן" הוא התרגום דתיבת, "כבש". (44) ואף שבפ' וירא שם נאמר גם, "כבשות" (סתם) ות"א שם, "חורפין" (ולא – "חורפן דעאן") – י"ל כי קיצר בלשונו וסמך ונמשך למ"ש לפניו, "כבשות הצאן". ואף שע"פ המבואר בפנים נמצא שלא תרגם תיבת "כבשות" – י"ל שמפרש הענין ולא התיבה וע"ד פרש"י (ראה רש"י מקץ מא, מז, מג, ג) שהת"א פירש הענין. ויל"ע בכללי הת"א האם דרכו ורגיל בכך.

נב.

המעלה המיוחדת די"ט כסלו בשנה זו . . ש"ט כסלו בשנה זו הוא לאחרי השלימות דשנת ה"ט, בגימטריא "פדה", שכבר נשלמה הפדי' מכל הענינים שמונעים ומעכבים ביאת דוד מלכא משיחא, "אשר חרפו עקבות משיחך", כסיום וחותם מזמור פד"ה-פ"ט בתהלים, ונמצאים כבר בשנת הצדי"ק, הקשורה עם הגאולה השלישית וביהמ"ק השלישי.

. . . בימינו אלה – ימות המשיח – שבהם נמצאים עכשיו¹, וצריכים רק "לפתוח את העינים", ואז רואים שנמצאת כבר הגאולה האמיתית והשלימה בפשטות, וכל בני"י "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו"², מוכנים בכל הפרטים ופרטי פרטים, "לגשת ולהסב אל השולחן" (צוגיין און זעצן זיך צום טיש"), שולחן ערוך בכל מטעמים ובכל טוב, החל מעניני הגאולה, לוינתן ושור הבר³ ויין המשומר⁴, ועוד ועיקר, "לדעת את ה"⁵, "מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים"⁶.

(משיחת מוצאי י"ט-כ"ף כסלו תשנ"ב - ביחידות כללית)

- 1) כמדובר כמ"פ ע"י נשיא דורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר, שלפני זמן רב כבר כלו כל הקיצין, ונסתיימו כל הענינים וההכנות, גם הכפתורים כו'.
- 2) בא יו"ד, ט.
- 3) ראה ב"ב עה, א. ויק"ר פי"ג, ג. ועוד.
- 4) ברכות לד, ב. ועוד.
- 5) רמב"ם בסיום וחותם ספרו "משנה תורה".
- 6) ישע"י יא, ט.

לקוטי

רכישה רגילה, ללא מיקוח וכדומה, ובודאי מנוגד לפשט לומר שהוא שילם עבור זאת "דמים מרובים"⁴⁵: אברהם שילם, "ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר"⁴⁶ על מערת המכפלה, כי הוא היה זקוק למערת המכפלה, "לאחוזת קבר"⁴⁷, אך בענינו, יעקב היה באמצע דרכו "לבוא אל יצחק אביו"⁴⁸ בחברון⁴⁹, וכפי שאמר יעקב אבינו מלכתחלה בתפלתו, בצאתו מבית אביו – "ושבתי בשלום אל בית אבי"⁵⁰. והסיבה לכך שיעקב רכש את "חלקת השדה", ודוקא ביער שכם ששהה בה ששה חדשים, ולא לפני כן, בסוכות, ששם שהה שמונה עשר חדשים⁵¹, לא היתה כדי להשתקע שם – שהרי היה בדרכו לחברון, כדלעיל – אלא רק כדי להביע את חביבותו לארץ, שמיד בהגיעו ל"עיר שכם אשר בארץ כנען"⁵², בארץ שעליה הבטיח לו הקדוש-ברוך-הוא בצאתו מבית אביו – "לך אתננה... והשיבותיך אל האדמה הזאת"⁵³ – ומשום כך הוא רכש חלק בארץ⁵⁴ –

(45) ל' רש"י וראה ו, ט (ורבותינו דרשוהו) בנוגע לקניית מערת המכפלה ע"י אברהם. וראה לקמן סעיף ז.
 (46) ח"ש כג, טו. – וכן יעקב שנתן לעשו בשביל חלקו במערה, "כל כסף הזה שהביא מבית לבן" (פרש"י ויחי ג, ה. ועוד מדרשים).
 (47) ח"ש שם, ד (וכמ"פ שם לאח"ז).
 (48) ויצא לא, יח. וראה לקמן הערה 55.
 (49) פרשתנו שם, כו.
 (50) ויצא כה, כא.
 (51) רש"י פרשתנו לג, יז. וראה רש"י ישן ס"פ תולדות ששה בדרך שתי שנים.
 (52) ראה רמב"ן שם ד"ה ויבא יעקב שלם.
 (53) ויצא שם, יג"טו. וראה רש"י שם ד"ה שוכב עלי'.
 (54) וראה ראב"ע ורמב"ן כאן*. – וי"ל שלרש"י מובן הוא בפשטות, ובפרט שכבר מצינו מעין זה גבי אברהם

(* בכלי יקר (ועד"ז בספורנו ועוד) כאן. שקניית חלקת השדה היתה בשביל המזבח שבנה (ע"ש). אבל בפשוטו ש"מ צע"ג שהרי מצינו כמ"פ בקרא שהאבות בנו מזבחות (ראה לך יב. דח. שם יג. יח. תולדות כו. כה. ועוד. וגם ביעקב – ויצא כח. יח. לקמן לה. ז) – ולא קנו מקום המזבח. – ובאמרי נועם עה"ת (ועד"ז במושב זקנים) כאן תי': לפי שהי' המקום ההוא של חמור וקרוב לעיר .. בודאי היו הורסים אותו. ובשאר מקומות שבנה יצחק יעקב .. לא הוצרכו לקנותם לפי שבהר ובמקום הרשת הי' שלא הי' אדון להם.
 ובפי' ר"א בן הרמב"ם עה"ת כאן. שהוכרח יעקב לקנות חלקת השדה לפי שבעלי' לא נתנו לו רשות לנטות אהלו כו'. אבל בפשטו"מ כאן אין אפילו רמז לכל זה (פרש"י וראה ו. ט. הובא לקמן סוס"ט – הוא ע"פ, רבותינו דרשוהו").

וישלה

שיחות

וכיון שקניית "חלקת השדה" לא היתה לשם דירת קבע, אלא לצורך דירת עראי בלבד⁵⁵, אין מסתבר שירסיים לשלם על כך יותר מהערך הרגיל⁵⁶, ובודאי שלא "דמים מרובים"⁵⁷. ולכן אין רש"י יכול לקבל בדרך הפשט את פירושו של תרגום יונתן שהמילה "קשיטה" משמעותה מרגליות, כי לפי זה יצא שיעקב שילם מחיר גבוה ביותר – מאה מרגליות, ובמיוחד כאשר בפשטות סכום זה הוא יותר מ"ארבע מאות שקל כסף" – עבור דירת עראי. לפיכך אומר רש"י ש"קשיטה" היא "מעה": יעקב שילם עבור חלקת השדה מאה מעה בלבד, חמשה שקלים⁵⁸.

ו. הרכישה ב"קשיטה" – חשיבות מרובה

אך לפי זה, מתעוררת השאלה מצד שני: מדוע חשוב בכלל לספר כמה שילם יעקב עבור השדה?

אצל אברהם, אשר שילם "דמים מרובים", מובן הדבר, כי התורה רוצה להדגיש בכך: (א) את גודל החביבות של אחוזת קבר בארץ ישראל. (ב) את המעלה בהתנהגותו, שכדאי היה לו לשלם מחיר כה מופרז – "ארבע מאות שקל כסף (ואף) עובר לסוחר" – והעיקר הוא בפשטות, ובפרט שכבר מצינו מעין זה גבי אברהם שנצטווה "קום התהלך בארץ לארצה ולרבתה" (לך יג, יז), שגם בפשט"מ זה להראות בעלות שלו בארץ (ראה בארוכה לקו"ש [המתורגם] ח"כ ע' 145 ואילך. וראה שם גם בנוגע ליעקב ע"פ פרש"י שהובא בסוף הערה הקודמת). (55) ואפילו ע"ז נענש (רש"י ישן ס"פ תולדות. פרש"י פרשתנו לה, א).

(56) להעיר מפרש"י לעיל (לב, כה) שיעקב חזר על "פכים קטנים", ובגמרא (חולין צא, סע"א) למדו מזה שצדיקים חביבי עליהם ממנום יותר מגופם.
 (57) ראה גם מלאכת הקודש על פרש"י כאן.
 (58) וראה מלאכת הקודש שם, איך חמור נשיא הארץ ימכור שדו סך מועט כזה" (וראה אברבנאל כאן. ולהעיר מבחוקותי (כו, טו): זרע חומר שעורים בחמשים שקל כסף) – כי "היתה ארץ מליחה .. לא מקום זרע .. א"צ מפני כבודו של יעקב אוזיל גביל' כו". – וברלב"ג כאן: קנה אותם בדמים מעטים כי לא הלך בגדולות לבקש מקום רחב לנטות שם אהלו אבל הספיק לו ההכרח (ועפ"ז אתי לשון רש"י לקמן (לד, ג), בחלקת שדה קטנה" בפשטות, וא"צ לדחוק שזה רק בערך, והארץ .. רחבת ידים" (לקמן לד, כא)). ולהעיר מב"מ (עה, ב) קטיגא דארעא בעשרה זוזי.

ולראות את המציאות בפועל ממש⁸ – היינו שיושבים יחד עם הקב"ה (ישראל וקוב"ה כולא חד"⁹) ב"שולחן ערוך" לסעודת הנישואין, הסעודה דלויתן ושור הבר ויין המשומר.

(משיחות ש"פ וישלח, ט"ז כסלו תשנ"ב)

לחשיבותן הרבה. אין ידועים הפרטים על אפריקי^{64*}, ובאיוה מקום באפריקי מדובר. ייתכן, ש"אפריקי" היה מקום של עוני, ולכן גם מעה נחשבה שם לתכשיט. לפיכך אומר רש"י שב"כרכי הים היו קורין⁶⁵ למעה קשיטה". אפילו בכרכים – ערי מסחר גדולות – נהגו לקרוא למעה בשם תכשיט. וזוהי הוכחה אמיתית לחשיבותן הרבה.

ז. התמיהות המתורצות על ידי הסבר זה

לפי זה יובן גם:
 (א) מדוע אין רש"י מקבל את הפירוש ש"קשיטה" היא "כבש" – כי מתשלום כזה אין להסיק מסקנה מיוחדת, על חשיבות מיוחדת וכדומה, ואין טעם שהתורה תספר על כך.
 (ב) בפשוטו של מקרא – כשאפשר לפרש ששילם חמשה שקלים – אין לפרש ששילם מאה שקלים⁶⁶, או מאה מרגליות וכדומה, כי הגזמה בערך של דבר, פי עשרים מהדעה הראשונה, היא להיפך מן הפשט!
 (ג) מובן מדוע אין התורה מציינת את הסכום הכללי – חמשה שקלים, או "מאה גרה", אלא "מאה קשיטה"⁶⁷ – כי הדגש אינו על הערך הכספי, אלא על כך שיעקב שילם על השדה בדבר המשמש כקישוטים – "קשיטה".
 (ד) מובנת כוונת "בעל הסוגריים" (תלמיד רש"י?) שהוסיף, "ותרגומו חורפן, טובים חריפים בכל מקום כגון עובר לסוחר":

בכך מודגשת יותר חשיבותן של המטבעות ששילם יעקב עבור השדה – שהן היו מטבעות חשובות במיוחד – "חריפים בכל מקום".
 ויש לומר, שבהוספת ההוכחה "כגון עובר לסוחר" אין הכוונה רק להביא דוגמא והוכחה

64* היינו שאינו ידוע לכן חמש למקרא. ולהעיר מסנהדרין צא, א. ירושלמי שביעית פ"ז ה"א. ויק"ר פ"ז, ו. ועוד.
 65 פשוטו דמחול זה הוא, שחידוש דכרכי הים הוא רק בנוגע לקריאת השם ולא בנוגע להשימוש בהמעות.
 66 ראה כריתות (י, ב) דכבש שווי סלע.
 67 עפ"י תומתק הגירסא בדפוס ראשון דפרש"י (וכן בכמה כת"י רש"י שחת"י) – שרש"י מעתיק בהד"ה גם תיבת "במאה".

לשלול לחלוטין את בעלותו של עפרון⁵⁹, בדומה לשלילת האמירה "אני העשרתי את אברהם"⁶⁰, וכדומה. אך בענייננו, לשם מה יש לספר שיעקב קנה את "חלקת השדה" עבור סכום רגיל, של מאה מעה⁶¹!

הכרחי אפוא לומר, שלמרות שיעקב שילם רק מאה מעה, הביע תשלום זה חשיבות המצביעה על חביבות הארץ, ומשום כך מספרת על כך התורה.

כדי להסביר מהי חשיבות הכרוכה בתשלום כזה, מצטט רש"י את מאמר רבי עקיבא "כשהלכתי לכרכי הים היו קורין למעה קשיטה": כאמור לעיל, המילה "קשיטה" היא מלשון קישוטים. וכיצד ייתכן שיקראו למעה – שהיא המטבע הקטנה ביותר – בשם "קשיטה", מלשון קישוטים⁶²?

מכך רואים, שיש מקרה, שלמרות שהשווי הכספי של המטבעות כשלעצמן איננו רב, בכל זאת הן משמשות כקישוטים, ומשום כך הן נקראות "קשיטה".

ואת זאת אומרת התורה, שמשום חיבת הארץ בעיני יעקב, הוא שילם עבור חלקה בארץ במטבעות חשובות במיוחד⁶³ – "מאה קשיטה", מטבעות מיוחדות המשמשות כתכשיטים⁶⁴.

ולכן בוחר רש"י דוקא בגירסא "כשהלכתי בכרכי הים", ולא "לאפריקי": השימוש במעות כקישוטים ב"אפריקי" אינו מהווה הוכחה

59 ראה בארוכה לקו"ש ח"י ע' 62 ואילך.
 60 ל' הכתוב – לך יד, כג.
 61 ראה גם נור הקודש (השלם) לב"ר שם.
 62 ראה מדרש לקח טוב ושכל טוב כאן הטעם שקורין מעה קשיטה מצד קציצת המטבעות (כי המעות קצוצות הן מתוקנות עגולות כמו הדינר). אבל בפשטות "קשיטה" הוא מלשון קישוט, כנ"ל.
 63 ולהעיר מהסיפור דאשתו של חסיד אדה"ר' גבריאל נושא חן" (התמים" חוברת ו ע' צד [שיד, ב] ואילך).
 64 וראה בראשית זוטא (לר' שמואל ב"ר ניסים – ירושלים, תשכ"ב) כאן: אר"ע כו' למעה קשיטה מאה דנקי כמאה מרגלין – שיש מרגלית שווה דנקא וראה פראב"ע הנ"ל (ס"א) ואמחז"ל דחטאת בת דנקא (ובחיים מה, א).
 – ועפ"י מובן ג"כ זה שגם באיוב שם פרש"י "קשיטה – מעה", אך שבכתוב שם ממשין, ואיש נום וזב אחד" (אלא שבאיוב שם לא הביא רש"י הא דרע"ק).

8 כלומר, לא זו בלבד שנשלמה העבודה וצריכים לפעול הגילוי בעולם (כנ"ל), אלא יתירה מזה, שישנו כבר בפועל ובגלוי, וצריכים רק לפתוח את העיניים, כי **מכבר, נתן לכם** . . עינים לראות".
 9 ראה זח"ג עג, א.

ח. רבי עקיבא – רגיל לזכות את ישראל

אך אצל תלמיד „ממולח“, עדיין אין ברור: לאחר כל ההסבר על חשיבות המיוחדת של המטבעות – „קשיטה“ – הן היו בכל זאת מעות בלבד, ומובן, שיחסית לעושרו של יעקב לא היתה לכך חשיבות.

ומובן, שענין הדגש בפסוק הוא במילה „ויקן את חלקת השדה“, שארץ ישראל היתה כה יקרה בעיני יעקב, עד כדי כך שקנה מיד חלק בארץ, למרות שדירתו היתה ב„בית אבי“, חברון.

ואם כך, שבה הקושיה ומתעוררת: מדוע חשוב כל כך לספר שהוא קנה זאת „במאה קשיטה“? איזו תוספת ב„חיבת הארץ“ מתבטאת בכך שעל כן מדגישה זאת התורה?

את זאת מבחיר רש"י על ידי ציינו את שם בעל המאמר – רבי עקיבא:

על רבי עקיבא מספרת הגמרא במסכת סנהדרין⁷³, שהוא נהג ב„חסידות“, והיה „רגיל לזכות את ישראל“⁷⁴.

ובכך מובן מדוע מוסיפה התורה את המילים „במאה קשיטה“, כי לפי שיטת רבי עקיבא – „שרגיל לזכות את ישראל“ – צריך להפש בכל דבר, ואפילו במעשה רגיל, זכות על ישראל. ולכן, למרות שתשלום של „מאה קשיטה“ איננו חיידוש מרעיש, צריך לספר על זכות (קטנה) זו, משום כך שההרגל לדבר בזכותם של ישראל נעשה טבע.

ט. כשהלכתי לכרכי הים

לפי זה יש להסביר, בדרך הרמוז, מדוע מצטט רש"י גם את הפרט שרבי עקיבא הלך בעצמו „לכרכי הים“ – „כשהלכתי לכרכי הים...“:

הגמרא אומרת שם⁷⁶: „מאי חסידותיה (של

לפירוש, אלא גם לתוכן הענין: בדיוק כשם שהתורה מדגישה את חשיבות התשלום של אברהם, אשר שילם במטבעות שהיו „עובר לסוחר“, כך שילם יעקב במטבעות שהיו „חורפן .. חריפים בכל מקום“.

ה) לפי זה ניתן להבין את דברי רש"י בהמשך, ששכם אמר לדינה „כמה ממון בזבו“, למרות שיעקב שילם חמשה שקלים בלבד עבור חלקת השדה: הדיוק בלשון רש"י הוא „בזבו“, שהמשמעות של בזבו איננה דוקא כאשר מדובר על סכום גבוה, אלא גם סכום קטן⁶⁸, המוצא שלא לצורך לחלוטין, כאשר משלמים שלא לפי הערך ההכרחי של הדבר, הוא בזבו.

וכך בענייננו: כיון שיעקב שהה שם באופן עראי ביותר, נראה היה לשכם, אשר לא הבין את חשיבות הארץ בעיני יעקב, שתשלום של „מאה קשיטה“ – מטבעות חשובות במיוחד, עבור „חלקת שדה קטנה“, הוא בזבו.

ולפי האמור לעיל יובן גם הדיוק בלשון רש"י בהמשך, בפרשת וארא ששם הוא מדבר על מעלתם של האבות אשר לא הרהרו אחר מדתו של הקדוש-ברוך-הוא, ובלי להתחשב בכרית שכרת עמהם הקדוש-ברוך-הוא „לתת להם את ארץ כנען את ארץ מגוריהם...“⁶⁹ – הרי „כשביקש אברהם לקבור את שרה לא מצא קרקע עד שקנה בדמים מרובים .. וכן ביעקב ויקן את חלקת השדה לנטות אהלו“⁷⁰

– לגבי יעקב אין רש"י אומר „בדמים מרובים“, אפילו אינו מוסיף את המילה „וגו“⁷¹, אשר תרמוז על המילים „במאה קשיטה“⁷². כי יעקב אכן לא שילם „דמים יקרים“, היו אלה חמשה שקלים בלבד.

68 ובפרט שה' שקלים ה"ו פדיונו דבכור (קרח יח, טז) ערך זכר עד בן ה' שנים (בחוקותי כו, ו) ועוד.

69 וארא ו, ד.

70 ל' רש"י וארא שם, ט („ורבותינו דרשוהו“).

71 לפני התיבות „לנטות אהלו“ (שאינו לשון הכתוב).

72 שמה מוכח שאין לפרש שרש"י לא כתב „דמים

מרובים“ גבי יעקב כי כבר כתבו גבי אברהם (וקאי גם על

יעקב) – דא"כ הו"ל להעתיק (או לרמוז ב„וגו“), במאה

קשיטה“.

לא הי' גילוי בקביעות כ"כ הפצת תורת החסידות במדינת צרפת, להיותה תחתון למטה (ועד כדי כך שרבינו הזקן חשש לנצחונה של צרפת כו⁴), ודוקא בדורנו זה, ע"י „בית יוסף“, נעשה גילוי והפצת המעיינות גם במדינת צרפת, ביסוד שם ישיבת „תומכי תמימים“ ע"ד כבליובאוויטש, ולכן, הגיע בפועל הזמן ש„ירשו את ערי הנגב“, וועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו“.

ויש להוסיף ולהעיר ע"ד הרמז:

„צרפת“ בגימטריא שבע מאות ושבעים (770), השלימות דמספר שבע, כפי שכל א' כלול מעשר (שבעים), וכפי שכל א' כלול ממאה (שבע מאות), ושניהם יחד (שבע מאות ושבעים), וי"ל שבוה מרומז שבהבירור דמדינת צרפת, נגמר ונשלם בירור העולם שנברא בשבעת ימי הבנין בכל הפרטים ופרטי פרטים.

ולהעיר, שהבירור ד„צרפת“ שמספרו „770“ נעשה ע"י (ה„להבה“ שמאירה מ) „בית יוסף“, ועד לבית יוסף כפשוטו, הבית שבו בחר ועד שקנהו ובו חי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בעשר שנים האחרונות בחיים חיותו בעלמא דין, ומשם הולכת ונמשכת (מוסיף והולך) העבודה ד„בית יוסף“ – שמספרו (מספר הבית כפשוטו) „770“.

ובעומק יותר – „צרפת“ אותיות „פרצת“, שבוה מרומז שגילוי והפצת המעיינות הוא בצרפת – פריצת כל הגדרים, ולא רק באופן שמצד פריצת כל הגדרים דהמעיינות באים הם גם בתחתון שאין תחתון למטה ממנו, אלא יתירה מזה, שענין זה הוא גם מצד התחתון, כמודגש בכך ש„צרפת“ אותיות „פרצת“, ועי"ז נעשה „פרצת“⁵ עליך פרץ“, „זה משיח, שנאמר⁶ עלה הפורץ לפניהם“⁷.

. . . ומזה מובן שבימינו אלה ממש צריכים רק לפתוח את העיניים

4) ראה ספר התולדות אדה"ו (קה"ת תשל"ו) ע' רנט ואילך. ועוד.

5) וישב לה, כט.

6) מיכה ב, יג.

7) אגדת בראשית ספס"ג. וראה ב"ר ספפ"ה ובפרש"י.

הוספה

בשורת הגאולה

נא.

לאחרי „מעשינו ועבודתינו“ דכל בני” במשך כל הדורות, כולל ובמיוחד לאחרי גילוי תורת החסידות בי”ט כסלו, שאז התחיל עיקר הענין ד”יפוצו מעינותיך חוצה”¹, ומוסיף והולך ע”י רבותינו נשיאינו מדור לדור, עד לכ”ק מו”ח אדמו”ר נשיא דורנו, שעל ידו הופצו המעיינות חוצה בכל קצוי תבל – כבר נגמרו ונשלמו כל הענינים גם מצד (וב)העולם, כפי שהודיע והכריז שכבר נשלמו כל עניני העבודה, גם „צחצוח הכפתורים“, והכל מוכן לביאת המשיח.

ומזה מובן שהמשך העבודה שלאח”ז (כל זמן שמשיח צדקנו מתעכב מאיזו סיבה (בלתי ידועה ומובנת כלל)) אינו „עבודת הבירורים“ (שהרי כבר נסתיימה ונשלמה עבודת הבירורים), אלא, עבודה מיוחדת להביא ההתגלות בפועל בעולם.

ויש לומר, שהמעלה המיוחדת בדורנו זה מרומזת בהפטרה דפרשת וישלה – „והי”² בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש גו’ וירשו הנגב את הר עשו כו’ וגלות גו’ עד צרפת גו’ ירשו את ערי הנגב ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו”:

מהחידושים של (יוסף והמשך ד) „בית יוסף“ שבדורנו (כ”ק מו”ח אדמו”ר נשיא דורנו, ששמו הראשון יוסף), לגבי הדורות שלפנ”ז עד לדורו של רבינו הזקן (”בית יעקב”³) – שעל ידו נעשה הפצת המעיינות חוצה בכל קצוי תבל ממש, עד לחוצה שאין חוצה ממנו, כמדינת צרפת, אשר, בזמנו של רבינו הזקן (וכן בזמנם של רבותינו נשיאינו שלאח”ז)

(1) ראה ס’ השיחות תורת שלום ס”ע 112 ואילך.

(2) עובדי’ א, יח ואילך.

(3) להעיר מהשייכות המיוחדת דרבינו הזקן ליעקב (ראה בארוכה מעייני הישועה (קה”ת תשמ”ח) ע’ 101 ואילך).

רבי עקיבא) .. קטני בני רשעי ישראל .. רבי עקיבא אומר באים הם לעולם הבא, שנאמר⁷⁷ שומר פתאים ה’ שכן קורין בכרכי הים⁷⁸ לינוקא פתיא”.

ויש לומר, בדרך הרמז, שה”חסידות” של רבי עקיבא אינה רק בענין באופן כללי, אלא גם בדבריו⁷⁹ „שכן קורין בכרכי הים לינוקא פתיא” בכך מדגישה הגמרא, שחסידותו של רבי עקיבא היתה כה רבה לזכות את ישראל, שכדאי היה לו לנסוע אל „כרכי הים” והעיקר כדי להצליח לזכות את ישראל, ולפסוק שקטני

(77) תהילים קטו, ו.

(78) להעיר שכאן לא קאמר „כשהלכת” משא”כ בכל הסוגיא בר”ה שם. ולשלול מחלוקת – י”ל דסמיך על סוגית ר”ה.

(79) אבל בב”ר שם: אמר ר’ לוי* (ועד”ז השינוי בירושלמי ברכות פ”ט סוף ה”א לגבי ר”ה שם – לוי במקום רע”ק).

* כן להעיר שבב”ר שם: בערביא (ולא „כרכי הים” כבסנהדרין שם). וראה גירסת הרד”ק שהובאה לעיל הערה 34.

לזכות

כ”ק אדוננו מזרנו זרבינו

מלך המשיח

ויהי רשעי קיום הוראת

כ”ק אדמו”ר מלך המשיח (בשיחת ב’ ניסן ה’תשמ”ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק’,

שההכרזה תפעל ביאת דוד מלכא משיחא’

יחי אדוננו מזרנו זרבינו מלך המשיח

לעולם ועד